

Las Państwowy

DLA LASU, DLA LUDZI

Las i leśnicy radomskiej dyrekcji Lasów Państwowych
przez 100 lat niepodległości. Walka, praca i pamięć

Inż. Jan Dunin-Markiewicz

Inż. Jan Dunin-Markiewicz urodził się w 1894 r. Miejsce urodzenia nie jest znane. Był - prawdopodobnie - absolwentem Cesarskiego Instytutu Leśnego w Petersburgu. Do 1926 r. pracował na stanowisku nadleśniczego Nadleśnictwa Glinna (obecnie Spała) w Warszawskiej Dyrekcji Lasów Państwowych. Brak jest informacji od kiedy.

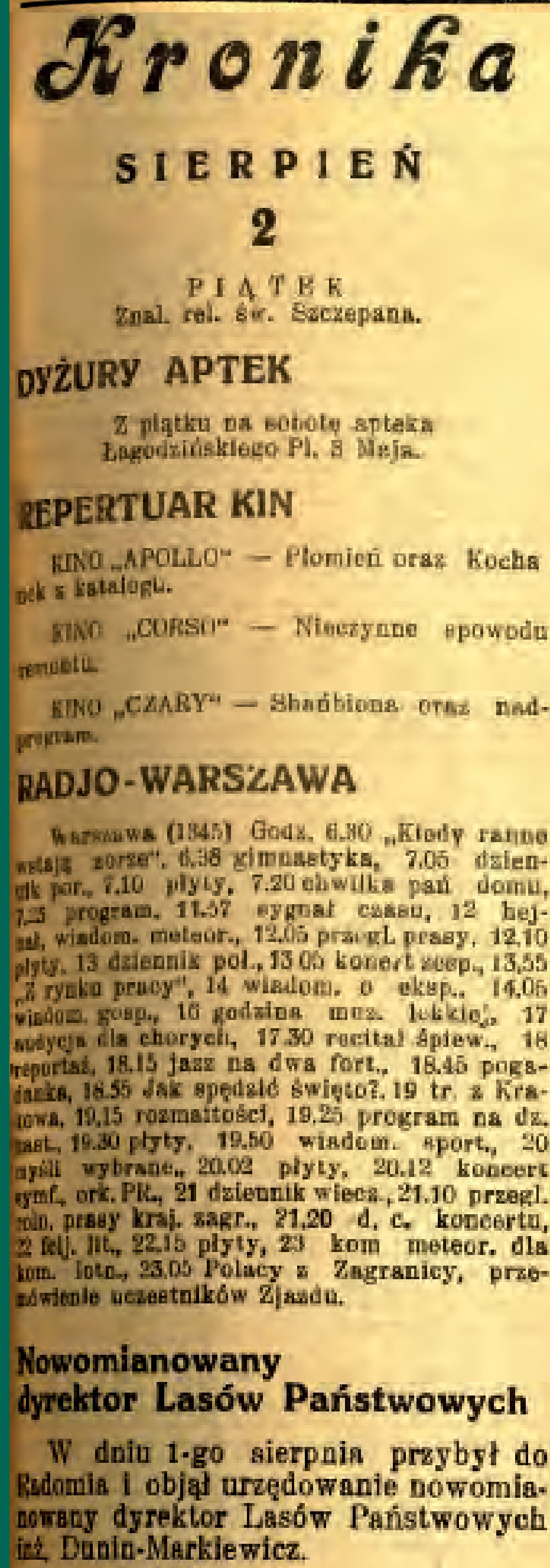
Od 1927 r. pracował w Dyrekcji Lasów Państwowych we Lwowie na stanowisku inspektora lasów państwowych. W tym charakterze pozostawał do 1934 r. Od sierpnia 1934 r. został przeniesiony ze Lwowa do Radomia, gdzie w Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu objął obowiązki dyrektora. Na stanowisku tym pracował do stycznia 1939 r., kiedy to przeniesiony został (lub przeszedł) na równorzędne stanowisko dyrektora do Dyrekcji Lasów Państwowych we Lwowie. Na stanowisku tym zastała go wojna. W lutym 1940 r. został aresztowany przez Sowietów i wywieziony - w nieznanym kierunku - w głąb Rosji. Dalsze jego losy nie są znane.

Lata 1914-1919. Grupa Polaków studiujących na Cesarskim Uniwersytecie Leśnym w Petersburgu. Wśród stojących, piąty z prawej strony, Jan Dunin-Markiewicz. Zdjęcie ze zbiorów Grzegorza Falkowskiego.

Styczeń 1939 r. Pożegnanie odchodzącego do DLP we Lwowie dyrektora Jana Dunin-Markiewicza w Tartaku Państwowym w Kielcach. W części środkowej od lewej strony siedzą: Jan Dunin-Markiewicz i Ludwik Lubas. Zdjęcie ze zbiorów rodziny L. Lubasa.

Wzmianka w dzienniku Ziemia Radomska dotycząca mianowania dyrektora Jana Dunina-Markiewicza. Radomska Biblioteka Cyfrowa.

Dyrektor D.L.P. w Radomiu z władzami Radomskiego Oddziału Związku Zawodowego Leśników. Od lewej strony. Siedzą: Jan Dunin-Markiewicz - dyrektor, Jan Rajchel - inspektor i przewodniczący ZZLRP; stoją: Andrzej Bednarczyk, Marian Krzyżanowski - członkowie Zarządu.

Pracownicy Lwowskiej Dyrekcji Lasów Państwowych czyniących przygotowania do obrony Lwowa w 1939 roku. Od prawej: pierwszy wicedyrektor Kazimierz Baran, drugi dyrektor Jan Dunin-Markiewicz. Zdjęcie ze zbiorów Elżbiety Smółkowej, córki Kazimierza Barana.

Inskrypcja na grobie rodzinnym Jana Dunin-Markiewicza (Cmentarz Powązkowski).

Budowa siedziby Dyrekcji

Pierwsze informacje dotyczące budowy siedziby Dyrekcji pojawiły się w sierpniu 1934 r., kiedy to ówczesny dyrektor Dyrekcji Lasów Państwowych inż. Jan Dunin-Markiewicz wypowiedział się na łamach gazety „Ziemia Radomska” o potrzebie budowy siedziby, w której mogliby pracować wszyscy pracownicy. Do tej bowiem pory część biur Dyrekcji miało swą siedzibę przy ulicy Żeromskiego 53, jedno przy ulicy Mickiewicza i jedno w „Bursie im. Adama Loreta”.

Kiedy dokładnie zapadła decyzja o budowie nie jest wiadome. Projekt budynku siedziby D.L.P. w Radomiu opracowany został w lipcu 1937 r. w Biurze Technicznym Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych w Warszawie przez inż. W. Sahajdakowskiego pod kierownictwem inż. arch. J. Zabłockiego. Projekt został zatwierdzony przez kierownika Biura Technicznego (podpis nieczytelny). Na projekcie, który znajduje się w posiadaniu Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu jest adnotacja z 12 VIII 1937 r. oraz podpisy: Z. Lachmajera i pieczęć inż. Zygmunta Zarzeckiego z Biura Inżynieryjno-Technicznego. Budynek składał się z 4 kondygnacji: piwnic, parteru oraz I i II piętra.

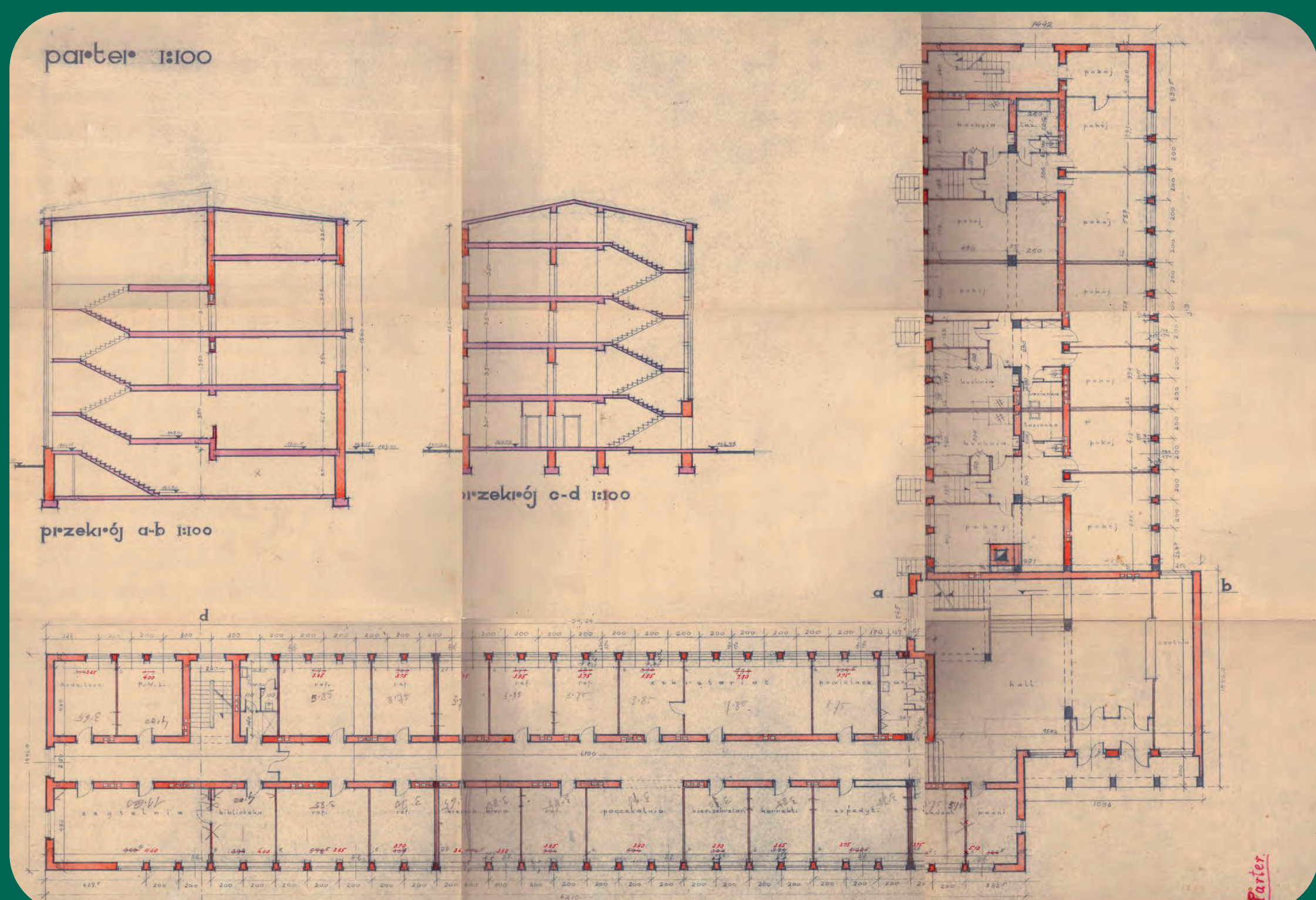
1938 r. Budowa siedziby Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu. Zdjęcie ze zbiorów P. Kacprzaka.

Wrzesień 1938 r. Od prawej strony. Jan Dunin-Markiewicz - dyrektor, Zygmunt Lachmajer - Kierownik Biura Organizacji i Inspekcji, NN. Zdjęcie ze zbiorów rodziny Stefana Miśkiewicza.

Wzmianka w dzienniku Ziemia Radomska dotycząca planów budowy siedziby dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu. Radomska Biblioteka Cyfrowa.

Część zachowanego projektu budynku – parter. Archiwum RDLP w Radomiu.

Siedziba Dyrekcji została oddana do użytku we wrześniu 1938 r. Niestety, brak jest szczegółowych informacji o oddaniu do użytku siedziby Dyrekcji. Zachowały się jedynie pojedyncze zdjęcia przedstawiające poszczególne komórki organizacyjne biura.

Wrzesień 1938 r. Kierownictwo Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu. Od lewej strony. Jan Uliasz – kierownik sekretariatu, NN, NN, NN, Jan Dunin – Markiewicz – dyrektor, Wacław Jerzykiewicz – kierownik Oddziału Osobowego, Jerzy Olszyński – Kierownik Biura Użytków Ubocznych i Gospodarstw Nieleśnych, Zygmunt Lachmajer – Kierownik Biura Organizacji i Inspekcji (zastępca dyrektora), Teodor Zieliński – Kierownik Biura Produkcji Drewna. Zdjęcie ze zbiorów Barbary Borsy.

Wspomnienie pożegnania Marszałka Józefa Piłsudskiego

Zdjęcie zamieszczone w czasopiśmie Echo Leśne z 2 VI 1935 r.

17 maja 1935 r. cała leśna Polska z Dyrektorem Naczelnym Lasów Państwowych Adamem Loretem na czele, żegnała Józefa Piłsudskiego w jego ostatniej drodze na Wawel. 20 maja 2018 roku leśnicy po raz kolejny spotkali się na terenie Nadleśnictwa Dobieszyn, by przywołać pamięć o tym wydarzeniu.

Marszałek Józef Piłsudski zmarł 12 maja 1935 roku. Jego pożegnanie jednoczyło całe społeczeństwo. Główne uroczystości pożegnania Wodza odbyły się 17 maja 1935 roku w Warszawie. Hołd Marszałkowi oddały także Lasy Państwowe.

Duża część środowiska leśników uczestniczyła w obronie naszych granic i państwowości. Podczas wojny z sowietami w 1920 r. wielu z nich walczyło w szeregach ochotniczych, a ich wodzem naczelnym był wówczas Józef Piłsudski. Po zakończeniu działań wojennych, wielu „leśnych” żołnierzy Marszałka zaczęło pracę na różnych stanowiskach w administracji Lasów Państwowych. Był to jeden z powodów, dla którego leśnicy darzyli Marszałka szczególnym szacunkiem.

Po uczestnictwie w uroczystościach warszawskich, w dniu 17 maja 1935 r., delegacja leśnictwa państwowego wyruszyła samochodami z Warszawy pod Warkę. W tym kierunku zmierzała również delegacja dykcji Lasów Państwowych w Radomiu. Leśnicy zgromadzili się tuż przy trasie przejazdu pociągu z trumną i ciałem Marszałka, w uroczysku Kępa Niemojewska, w ówczesnym Nadleśnictwie Stachów (obecnie Nadleśnictwo Dobieszyn). By oddać hołd Wodzowi, przygotowano 4 olbrzymie ogniska i „żałobną bramę” uwieńczoną napisem „Lasy Państwowe” oraz flagami państwowymi i żałobnymi.

Uroczystości rocznicowe z okazji 83. rocznicy pożegnania przez leśników Marszałka odbyły się przy głazie pamiątkowym w leśnictwie Kępa Niemojewska (w bliskim sąsiedztwie stacji PKP Grabów n/Pilicą).

Odprawiono połowę mszę św. pod przewodnictwem ks. Jana Pękacza, proboszcza parafii Grabów nad Pilicą. Śpiewano także pieśni patriotyczne.

www.lasy.gov.pl

Regionalna Dyrekcja
Lasów Państwowych w Radomiu

Wspomnienie pożegnania Marszałka Józefa Piłsudskiego

Emerytowany nadleśniczy Jan Chryzostom Czachowski przybliżył sylwetkę marszałka Józefa Piłsudskiego. Dariusz Bąk, poseł na Sejm RP przedstawił relację z pożegnania, którą znał z opowiadań z dzieciństwa. – *Kiedy żegnano Marszałka Józefa Piłsudskiego (...) pieszko z odległych terenów przybywali: okoliczna ludność, mieszkańcy wsi, pracujący na roli, młodzież, dzieci i wspominali to później z rozrzewnieniem po wielu, wielu latach, że oni byli tam i żegnali marszałka (...) nie było miejsca przy torach kolejowych od Warszawy do Krakowa, żeby ludność nie zgromadziła się, stali jeden przy drugim (...) tak żegnano prawdziwego bohatera, patriotę, twórcę polskiej państwowości* – powiedział.

Marek Drapała, wójt gminy Magnuszew, wręczył Andrzejowi Matysiakowi, Janowi Chryzostomowi Czachowskiemu oraz Pawłowi Sułkowskiemu Krzyże Pamiątkowe na okoliczność wydarzenia.

Wystąpili uczniowie gimnazjum im. Józefa Piłsudskiego w Stromcu.

Na zdjęciu od lewej strony: Jan Dunin-Markiewicz – dyrektor Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, Adam Loret – Dyrektor Naczelny Lasów Państwowych, Edmund Mickiewicz – dyrektor Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie.

Dyrektor RDLP w Radomiu Andrzej Matysiak wspominał trzech dyrektorów Lasów Państwowych biorących udział w pożegnaniu marszałka. Byli to: Adam Loret, organizator i dyrektor naczelny Lasów Państwowych w II Rzeczypospolitej, Edmund Mickiewicz, dyrektor radomskiej dyrekcji LP w latach 1924–1934, oraz Jan Dunin-Markiewicz, dyrektor radomskiej dyrekcji LP w latach 1934–1939. – *Organizując obchody, my leśnicy wraz ze społecznościami lokalnymi chcemy uczcić pamięć wielu pokoleń rodaków, którzy walczyli o niepodległość naszej ojczyzny Polski (...). Pragniemy brać przykład z naszych poprzedników, leśników z okresu II Rzeczypospolitej, którzy niezwykłym szacunkiem i pamięcią darzyli bohaterów Polaków. To miejsce, w którym dzisiaj jesteśmy, jest tego dobitnym świadkiem. To tutaj, gdzie znajduje się pomnik odsłonięty w 2005 r., na terenie historycznego Nadleśnictwa Stachów, obecnie Dobieszyn, w dniu 17 maja 1935 r. marszałka Józefa Piłsudskiego żegnali leśnicy*”.

Izba Partyzancka oraz Izba Leśna

21 czerwca 2018 roku w osadzie leśnej Klepacze Nadleśnictwa Starachowice odbyło się otwarcie Izby Partyzanckiej im. gen. Antoniego Hedy-Szarego oraz Izby Leśnej.

W uroczystościach wzięła udział rodzina generała Antoniego Hedy-Szarego, a także minister Jan Józef Kasprzyk, szef Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych. Licznie przybyli senatorowie i posłowie na Sejm RP, przedstawiciele władz wojewódzkich, samorządów, środowisk patriotycznych i kombatanckich, w szczególności Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, strzelcy, harcerze, przedstawiciele instytucji i organizacji współpracujących z leśnikami, księża, uczniowie szkół i mieszkańcy okolicznych miejscowości oraz leśnicy.

Po mszy św. polowej zaproszeni goście w licznych wystąpieniach zgodnie podkreślali zasługi Antoniego Hedy-Szarego podczas II wojny światowej. Nie zabrakło też nawiązania do leśników: – *To jest hołd złożony tym, którzy wspomagali partyzantów, przechowywali ludzi. A na tym terenie ten patriotyzm wśród leśników był wyjątkowy* – powiedziała Teresa Heda-Snopkiewicz. Nadleśniczy Ryszard Bis podkreślił znaczenie zachowania w pamięci osoby generała: – *Naszym staraniem jest, aby zachować w pamięci, kim był ten człowiek i kim byli ludzie z nim związani. Szczęśliwie, dzisiaj nie jest to walka o pamięć, tylko praca dla zachowania w pamięci, w historii naszego regionu wielkiej postaci, którą bez wątpienia był Antoni Heda-Szary.*

Po wystąpieniach została odsłonięta pamiątkowa tablica przy dębie posadzonym w roku jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości w hołdzie generałowi Antoniemu Hedzie-Szaremu w 10. rocznicę jego śmierci.

Izba Partyzancka oraz Izba Leśna

Uroczyste otwarcie Izby Partyzanckiej i Izby Leśnej.

Występ patriotyczny młodzieży z Gimnazjum nr 1 im. gen. Antoniego Hedy-Szarego w Starachowicach.

Uroczystość zakończyła się pokazem kawalerii konnej oraz wspólnym śpiewaniem pieśni partyzanckich przy ognisku

Dlaczego osada w Klepaczach jest tak ważna dla wielu środowisk?

Zarówno Izba Partyzancka, jak i Izba Leśna mieszczą się w dawnej leśniczówce Klepaczach położonej wewnątrz starachowickich lasów. Po wybuchu drugiej wojny światowej lasy starachowickie stały się nie tylko kryjówką dla uciekających mieszkańców okolicznych wiosek przed wojskiem niemieckim, ale także miejscem licznych potyczek, akcji, zamachów i bestialskich mordów. Jednym z ugrupowań AK stacjonujących w lasach leśnictwa Klepaczach był oddział Antoniego Hedy-Szarego. Wstąpił się wieloma akcjami, w tym rozbiciem więzień w Starachowicach, Kielcach oraz Końskich i uwolnieniem przetrzymywanych tam

więźniów. W izbach można zobaczyć przedmioty oraz umundurowanie z okresu II wojny światowej. Będą się tu odbywać także „żywe” lekcje historii dla młodzieży oraz spotkania z żołnierzami Armii Krajowej. W drugiej części znajduje się Izba Leśna, w której odtworzono wygląd przedwojennych wnętrz w celu odzwierciedlenia warunków pracy leśniczego z okresu międzywojennego. Na ścianach umieszczone zostały liczne fotografie, dokumenty historyczne oraz inne informacje. Ponadto można obejrzeć w niej dystynkcje leśne, umundurowanie i wiele innych cennych eksponatów niezbędnych do pracy leśniczego w minionym wieku. Obiekt jest udostępniany przez Nadleśnictwo Starachowice w godz. 8-16 od poniedziałku do soboty po wcześniejszym kontakcie pod numerem telefonu: 694 422 163 lub 41 274 53 84 w. 36.

Izba Partyzancka w osadzie Klepaczach

Leśna Droga Krzyżowa

5 września 2018 roku w Nadleśnictwie Suchedniów, leśnictwie Michniów odbyło się otwarcie ścieżki edukacyjno-historycznej Leśna Droga Krzyżowa. Ścieżka ta połączyła znajdujące się w miejscu dawnej gajówki miejsce pamięci poświęcone rodzinie gajowego Władysława Wikła z Muzeum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie.

Leśna Droga Krzyżowa poświęcona jest pamięci leśników, ich rodzin oraz wszystkich, którzy na przestrzeni ostatnich dziejów Polski ponieśli śmierć, zginęli lub zostali zamordowani z rąk najeźdźców, okupantów oraz padli ofiarami systemu totalitarnego w obronie polskości, nigdy nie tracąc wiary w odrodzenie się Wolnej Polski. Jest także hołdem dla mieszkańców Michniowa bestialsko zamordowanych przez Niemców w czasie pacyfikacji wsi w dniach 12-13.07.1943 r., wśród nich gajowego Władysława Wikła, jego żony i siedmiorga dzieci, leśniczego Szczepana Arendarskiego oraz gajowego Romana Malinowskiego i jego syna.

Wikło, jego żony i siedmiorga dzieci, leśniczego Szczepana Arendarskiego oraz gajowego Romana Malinowskiego i jego syna.

Uroczystość otwarcia ścieżki rozpoczęto od złożenia kwiatów oraz modlitwy przy grobie zbiorowym ofiar pacyfikacji wsi Michniów na terenie Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie. Następnie przed bramą początkową Leśnej Drogi Krzyżowej głos zabrał Marek Szary, zastępca dyrektora RDLP w Radomiu, po czym nastąpiło poświęcenie i symboliczne otwarcie drogi krzyżowej. Otwarcia dokonali poseł Maria Zuba, ks. Tomasz Szot z parafii pw. Wniebowzięcia NPM ze Wzdółu Rządowego, dyrektor RDLP w Radomiu Andrzej Matysiak i nadleśniczy Nadleśnictwa Suchedniów Piotr Fitas.

Drogę krzyżową, w której udział wzięli mieszkańcy Michniowa, leśnicy, służby mundurowe oraz przedstawiciele innych instytucji i organizacji współpracujących z leśnikami poprowadził duszpasterz leśników ksiądz kanonik Dariusz Kowalski.

Przy miejscu pamięci poświęconym rodzinie gajowego Władysława Wikła odbyła się msza święta polowa celebrowana przez duszpasterza leśników księdza Roberta Kuropieskę oraz dalsza część uroczystości.

Leśna Droga Krzyżowa

Andrzej Matysiak, dyrektor RDLP w Radomiu podziękował Piotrowi Fitasowi, nadleśniczemu Nadleśnictwa Suchedniów, leśniczemu leśnictwa Michniów Eugeniuszowi Gugale oraz całej załodze Nadleśnictwa Suchedniów za utworzenie Leśnej Drogi Krzyżowej. – *Miejsce drogi krzyżowej, ziemia świętokrzyska, miejsca bitew w powstaniu styczniowym, w pierwszej wojnie światowej, straszliwy okres drugiej wojny światowej, działalność partyzancka – szczególnie Armii Krajowej i Michniów – symbol martyrologii przez okupantów polskiej wsi... Dla nas leśników, ale i wszystkich Polaków Ludzie zasłużyli za odzyskanie i walkę o niepodległość Polski, miejsca szczególne – uświęcone krwią rodaków oraz ważne wydarzenia mające związek z historią naszej ojczyzny, muszą być otoczone czcią i szacunkiem. Dzisiejsza uroczystość, droga krzyżowa i msza święta, to obywatelski obowiązek uczczenia pamięci tragedii tamtych leśników i naszych rodaków przez nasze pokolenia w rocznicę 100-lecia odzyskania niepodległości* – powiedział. Na zakończenie przytoczył cytát odnoszący się do pamięci o tych, którzy odeszli „Jeśli my zapomnimy o Nich, Ty Boże zapomnij o nas”.

Piotr Fitas, nadleśniczy Nadleśnictwa Suchedniów oraz miejscowy leśniczy Eugeniusz Bugała przedstawili ideę oraz historię powstania Leśnej Drogi Krzyżowej. Przejmująco o wydarzeniach, które miały miejsce w czasie pacyfikacji wsi w dniach 12-13.07.1943 r. opowiedziała Ewa Kołomańska, kierownik Działu Muzealnego Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie. Wzruszeń dostarczyło też wystąpienie Agnieszki Buras z domu Wikło, której rodzina naznaczona była tragedią Michniowa. W imieniu parlamentarzystów wystąpił poseł Dariusz Bąk, który podkreślił, że leśnicy w wyjątkowy sposób dbają o miejsca pamięci narodowej. Odczytano także listy gratulacyjne od Jacka Sagana, dyrektora Departamentu Leśnictwa w Ministerstwie Środowiska i Agaty Wojtysek, wojewody świętokrzyskiego. List w związku z uroczystością nadesłał również Dyrektor Generalny Lasów Państwowych. Zawarł w nim wyrazy uznania za podjęcie wartościowej inicjatywy na rzecz pamięci o bohaterach i męczennikach.

Wyrazem pamięci o tragedii rodziny gajowego Władysława Wikło było także złożenie kwiatów przy miejscu pamięci. Uroczystość zakończyła się koncertem muzyki patriotycznej

w wykonaniu Orkiestry Suchedniowskiego Ośrodka Kultury, Zespołu Stowarzyszenia „Michniowianie” oraz Magdaleny Dulęby z Michniowa. Na otwarciu Leśnej Drogi Krzyżowej obecne były poczty sztandarowe RDLP i związków zawodowych oraz szkoły podstawowej ze Wzdołu Rządowego. Oprawę muzyczną zapewnił Zespół Sygnalistów Myśliwskich przy RDLP w Radomiu oraz Orkiestra Suchedniowskiego Ośrodka Kultury.

Upamiętnienie leśników – Ofiar Zbrodni Katyńskiej

12 kwietnia 2018 roku w przeddzień Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej radomscy leśnicy w Leśnym Ośrodku Edukacyjnym im. red. Andrzeja Zalewskiego w Jedlni-Letnisku na terenie Nadleśnictwa Radom odstonili obelisk poświęcony leśnikom zamordowanym w Zbrodni Katyńskiej.

Było to wydarzenie inauguracyjne obchodów 100-lecia Niepodległości na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu. Obecni na nim byli leśnicy na czele z Dyrektorem Generalnym Lasów Państwowych, parlamentarzyści, samorządowcy, a także przedstawiciele organizacji kombatanckich, patriotycznych, IPN, służb mundurowych i bliskich leśnikom związanym z leśnictwem i ochroną środowiska.

Uroczystość została poprzedzona mszą świętą w kościele pw. św. Mikołaja i św. Małgorzaty w Jedlni w intencji leśników zamordowanych w Katyniu oraz ofiar Katastrofy Smoleńskiej pod przewodnictwem ks. kan. Stanisława Sikorskiego, kapelana Armii Krajowej, proboszcza ks. Janusza Smerdy i duszpasterzy leśników.

Po mszy świętej odstonięty został obelisk upamiętniający leśników zamordowanych w Zbrodni Katyńskiej. Na wstępie głos zabrał Jerzy Jacek Karaśkiewicz, nadleśniczy Nadleśnictwa Radom. – *Oddając hołd Ofiarom Zbrodni Katyńskiej dedykujemy ten pomnik leśnikom z terenu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu: Michałowi Frankowi, Józefowi Jankiewiczowi, Zygmuntowi Sobkiewiczowi i wszystkim leśnikom z naszego regionu zamordowanym w Katyniu, Miednoje, Kuropatach i innych miejscach na wschodzie, których nazwiska zostaną dołączone do tablicy pamięci na pomniku* – powiedział nadleśniczy.

Odstonienia dokonali: Tadeusz Fabisiewicz, prezes Koła Leśników Kombatanatów przy RDLP w Radomiu, posłowie na Sejm RP: prof. dr hab. Jan Szyszko, Andrzej Melak i Dariusz Bąk oraz dr inż. Andrzej Konieczny, dyrektor generalny Lasów Państwowych i dr inż. Andrzej Matysiak, dyrektor RDLP w Radomiu.

Obelisk poświęcony leśnikom zamordowanym w Zbrodni Katyńskiej

Upamiętnienie leśników – Ofiar Zbrodni Katyńskiej

Po odsłonięciu obelisku złożono kwiaty oraz miały miejsce wystąpienia okolicznościowe. Głos zabrali: Andrzej Melak, poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentujący Komitet Katyński i Krąg Pamięci Narodowej oraz prof. dr hab. Jan Szyszko – poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, były Minister Środowiska. Odczytany został także list od Marka Suskiego, Sekretarza Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

W części konferencyjnej uczestnicy wysłuchali wystąpień dotyczących Zbrodni Katyńskiej i leśników, którzy byli jej Ofiarami. Na wstępie dr inż. Andrzej Matysiak, dyrektor RLDP w Radomiu powiedział: – *Podczas dzisiejszej uroczystości pragniemy uczcić pamięć leśników poległych i zamordowanych przez Rosję sowiecką na nieludzkiej ziemi. Po napaści Armii Sowieckiej na Polskę, dokonywano masowych zbrodni na obywatelach Polski – szczególnie wojska, policji, korpusu ochrony pogranicza, urzędnikach państwowych oraz leśnikach. Symbolem tej zbrodni stał się Katyń. Ks. prałat Zdzisław Peszkowski, więzień Kozielska, kapelan rodzin katyńskich pisał o leśnikach zamordowanych w Katyniu w publikacji „Leśnicy w grobach Katynia” – na liście katyńskiej jest ich ponad siedmiuset. Szacuje się, że tylko w początkowym okresie wojny zginęło lub zostało zamordowanych na wschodzie ponad 3 tys. leśników, wielu wywieziono w głąb Związku Radzieckiego. Los wielu leśników oraz ich rodzin do dnia dzisiejszego nie jest znany.* Dyrektor wspomniał także trzech wybitnych leśników i ich tragiczne losy związane z Katyniem. Byli to: Adam Loret, organizator i dyrektor naczelny Lasów Państwowych w II Rzeczypospolitej, Jan Teodor Hausbrandt, twórca i pierwszy dyrektor Instytutu Badawczego Leśnictwa oraz Jan Dunin-Markiewicz, dyrektor radomskiej dystrykcji LP w latach 1934-1939.

Niepodległa aktywnie

Wśród wydarzeń, w trakcie których upamiętniono 100-lecie odzyskania niepodległości, były też imprezy sportowe i pikniki.

Bieg Tropem Wilczym nadleśnictwa: Radom, Kielce

4 marca 150 osób wzięło udział w Jedlni-Letnisku na terenie Puszczy Kozienickiej w Biegu Tropem Wilczym upamiętniającym pamięć Żołnierzy Wyklętych. Ideą biegu zapoczątkowanego w 2013 r. przez Fundację Wolność i Demokracja, w którym w 333 miastach w Polsce, 8 za granicą oraz 7 misjach zagranicznych wzięło udział 70 tys. biegaczy, jest łączenie aktywności fizycznej i pamięci o tych, którzy nawet 20 lat po zakończeniu wojny walczyli za wolność Polski. Podstawowy dystans śladem „Wilków” o długości 1963 m upamiętnia rok śmierci ostatniego z Żołnierzy Wyklętych – Józefa Franczaka ps. „Lalek”. Bieg w Jedlni-Letnisku zorganizowany został przez Jedleński Szczep Drużyn Harcerskich i Zuchów „Niezłomni” (ZHR) i odbył się po raz trzeci. Każdy z uczestników biegł w koszulce z wizerunkiem wybranego Bohatera. Wszyscy otrzymali pamiątkowe medale. Bieg Tropem Wilczym w regionie odbył się także w Radomiu, Kielcach, Pionkach, Skaryszewie, Starachowicach, Włoszczowie, Busku-Zdroju i Chrobrzu.

W biegu w Kielcach wziął udział nasz kolega z Nadleśnictwa Kielce Michał Zdzymira.

Skąd nazwa Biegu Tropem Wilczym? – od wiersza „Wilki” Zbigniewa Herberta dedykowanego Żołnierzom Niezłomnym, Niepokornym, Wyklętym walczącym o wolną Polskę... silnym, niezależnym, wolnym i żyjącym w lasach jak wilki.

„Wilki” – Zbigniew Herbert
Marii Oberc

Ponieważ żyli prawem wilka
historia o nich głucho milczy
pozostał po nich w kopnym śniegu
żółtawy mocz i ten ślad wilczy (...)

Rajd rowerowy „100 białoczerwonych dla zasłużonych” Nadleśnictwo Zagnańsk

Nadleśnictwo Zagnańsk wraz z gminą Zagnańsk 2 maja zorganizowało rajd rowerowy „100 białoczerwonych dla zasłużonych” u stóp dębu Bartek z pochodem 100 flag oznaczonych 100 najwybitniejszymi postaciami historii naszego kraju. W Tumlinie posadzono młodego potomka Bartka, którego nazwano Józef Piłsudski.

Majówka w Marculach „Z historią i przyrodą” Nadleśnictwo Marcule

6 maja majówka w Marculach odbyła się pod hasłem „Z historią i przyrodą” – leśnicy zorganizowali konkurs wiedzy historycznej oraz prezentację grupy Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej 51. Pułku Piechoty Strzelców Kresowych w Iłży.

Niepodległa aktywnie

Bieg na 100! i Piknik na 100!
Nadleśnictwo Przysucha

22 września na „Skałkach” w Nadleśnictwie Przysucha odbył się Bieg na 100! i Piknik na 100! Wydarzenie poprzedziła uroczysta msza święta w intencji Ojczyzny w kościele pw. Miłosierdzia Bożego w Przysusze.

W pierwszym biegu przełajowym służb mundurowych na dystansie 8 km wzięło udział 50 zawodników, w tym policjanci, strażacy z PSP i OSP, wojskowi, służba więzienna

i leśnicy. Zarówno w kategorii mężczyzn i kobiet najlepsi okazali się policjanci. Biegowi towarzyszył piknik rodzinny pod hasłem Piknik na 100! na terenie obiektu turystycznego nadleśnictwa „Skałki”. W programie znalazły się występ powiatowej Młodzieżowej Orkiestry Dętej VOX CORDIUM w Przysusze, koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu Chóru Nauczycielskiego „Canto”, wystawa pt. „100-lecie Niepodległości. Przysucha 1918-2018” z Muzeum im. Oskara Kolberga w Przysusze, prezentacje służb mundurowych, zajęcia z harcerzami, pokazy sokolnicze w wykonaniu pracownika nadleśnictwa pasjonującego się ptakami drapieżnymi, pokazy pszczelarskie i inne atrakcje.

Bieg na 100! i Piknik na 100! odbył się pod patronatem Andrzeja Matysiaka, dyrektora RDLP w Radomiu i Mariana Niemirskiego, starosty przysuskiego.

Konkurs Pieśni i Piosenki Niepodległościowej nadleśnictwa: Chmielnik, Kielce, Pińczów, Jędrzejów

11 października Zespół Świętokrzyskich i Nadhidiańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach wraz z Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Radomiu oraz nadleśnictwami: Kielce, Chmielnik, Jędrzejów i Pińczów oraz Samorządową Instytucją Kultury Kasztelania w Kijach zorganizowali Konkurs Pieśni i Piosenki Niepodległościowej w ramach Festynu Edukacyjno-Historycznego „Leśną Drogą Ku Niepodległości”.

Wydarzenie odbyło się w Samorządowej Instytucji Kultury Kasztelania w Kijach. Celem przedsięwzięcia było podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości obywatelskiej i kulturowej. Komisja Konkursowa po przesłuchaniu 27 zespołów wyłoniła najlepszych wykonawców. W kategorii szkoła podstawowa zwyciężyła Szkoła Podstawowa w Małogoszczu, natomiast w kategorii szkoła ponadpodstawowa – Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Wodzisławiu. Nagrody

dla uczniów i ich opiekunów ufundowały Lasy Państwowe. Wydarzenie zwieńczył spektakl słowno-muzyczny „Leśną drogą do niepodległości” w reżyserii Arkadiusza Szostaka.

Leśna pamięć – obeliski i drzewa

100 dębów na 100-lecie Niepodległości Nadleśnictwo Łagów

13 kwietnia podczas wspólnego przedsięwzięcia z gminą Łagów, po sesji popularno-naukowej odbyło się posadzenie pamiątkowych dębów przy siedzibie nadleśnictwa oraz odsłonięcie pamiątkowego obelisku. Złożono także kwiaty przy miejscach pamięci dla upamiętnienia walk niepodległościowych w leśnictwie Orłowiny pod repliką krzyża z 1918 roku oraz pod Trzema Krzyżami w miejscowości Bardo.

Odsłonięcie pamiątkowego kamienia przy pomniku przyrody „Dąb Niepodległości” podczas Święta Lasu z pierwszą damą RP Nadleśnictwo Radom

Tegoroczne Święto Lasu w Lesie Kapturskim było wyjątkowe. 27 kwietnia drzewa wraz z dziećmi i młodzieżą, lokalną społecznością i leśnikami sadziła pierwsza dama RP Agata Kornhauser-Duda. Święto miało także wymiar szczególny ze względu na odsłonięcie pamiątkowego kamienia przy pomniku przyrody „Dąb Niepodległości” uznanym i ustanowionym na pamiątkę 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości. Przez Święto Lasu leśnicy kontynuują tradycję wspólnego ze społeczeństwem sadzenia lasu.

Dąb Dionizy na 100-lecie niepodległości Nadleśnictwo Ostrowiec Świętokrzyski

12 maja w Nadleśnictwie Ostrowiec Świętokrzyski na Polanie im. Dionizego Czachowskiego odbyły się obchody 155. rocznicy bitwy pod Jeziórką i Borią. Uroczystą mszę św. połową odprawił duszpasterz leśników ks. kan. Dariusz Kowalski. Po odśpiewaniu hymnu państwowego nadleśniczy Nadleśnictwa Ostrowiec Świętokrzyski Adam Podsiadło powitał uczestników uroczystości oraz przedstawił historię miejsca, w którym się ona odbywa. Postać Dionizego Czachowskiego przybliżył Jan Chryzostom Czachowski,

potomek bohatera powstania styczniowego. Następnie pod obeliskiem upamiętniającym zwycięską bitwę pod Jeziórką i Borią, która odbyła się 5 maja 1863 r., złożono kwiaty. Zwieńczeniem wydarzenia było nadanie imienia „Dionizy” 270-letniemu pomnikowemu dębowi, który rośnie w pobliżu polany i był świadkiem historycznych wydarzeń.

Dąb Józef Nadleśnictwo Kozienice

5 sierpnia w Nadleśnictwie Kozienice, przy kapliczce św. Franciszka – ważnym miejscu dla lokalnej społeczności podczas Pierwszego Pionkowskiego Dnia Pszczoty posadzony został dąb „Józef”, potomek legendarnego dębu „Bartek”.

Leśna pamięć – obeliski i drzewa

**Dąb Pamięci i Obelisk przy cmentarzu partyzanckim
Nadleśnictwo Skarżysko**

13 maja na terenie Wojennego Cmentarza Partyzanckiego w Nadleśnictwie Skarżysko odbyła się msza św. w intencji poległych żołnierzy AK oraz dla uczczenia 100-lecia niepodległej Polski. W trakcie uroczystości został posadzony Dąb Pamięci oraz odsłonięto obelisk upamiętniający 100. rocznicę odrodzenia Polski oraz 75. rocznicę powstania cmentarza. Uroczystość zorganizował Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Inspektorat w Skarżysku-Kamiennie wraz z Nadleśnictwem Skarżysko i Zespołem Szkół Technicznych im. Armii Krajowej.

W sierpniu 1943 r. w lasach nadleśnictwa Skarżysko powstał cmentarz partyzancki, którego historia jest niezwykła. Spoczywają na nim żołnierze Jana Piwnika „Ponurego”, Antoniego Hedy „Szarego”, Stanisława Pałaca „Mariańskiego”, Władysława Czerwonki „Jurka” oraz żołnierze z Podobwodu Armii Krajowej Skarżysko-Kamienna krypt. „Morwa” polegli w okresie II wojny światowej. Łącznie na partyzanckiej nekropolii spoczęło 35 żołnierzy, którzy oddali swoje życie walce o wolną Polskę. Jest to jedyne tego typu miejsce w Polsce, które nie zostało zniszczone i przetrwało do dzisiaj.

**Dęby Niepodległości
Nadleśnictwo Skarżysko**

4 października w Sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej w Skarżysku-Kamiennie leśnicy wspominali swojego patrona – św. Franciszka z Asyżu. W trakcie spotkania dla uczczenia 100-tnej Rocznic Odzyskania przez Polskę Niepodległości przy nadleśnictwie i sanktuarium posadzono Dęby Niepodległości, potomków naszego dęba Bartka.

Drzewa na 100-lecie Niepodległości i 155. rocznica bitwy pod Rybnicą, Nadleśnictwo Staszów

Dąb – potomek wielkiego Bartka oraz aleja 10 brzoź zostały posadzone 20 października w Rybnicy. Tak wraz z okolicznymi mieszkańcami leśnicy z Nadleśnictwa Staszów upamiętnili obchody 100-lecia Odzyskania Niepodległości przez Polskę w dniu 155. rocznicy zwycięskiej bitwy powstańców styczniowych nad Moskalami, pod miejscowością Rybnica.

**Dęby Pamięci w Jędrzejowie
Nadleśnictwo Jędrzejów**

9 października przy Archiopactwie Cystersów w Jędrzejowie podczas uroczystości z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości oraz 800-lecia przybycia do Klasztoru Cystersów Błogosławionego Wincentego Kadłubka zostały posadzone dęby pamięci: Wincenty i Czesław.

Dąb Wincenty posadzony został dla uczczenia rocznicy przybycia, w 1218 roku do Klasztoru Ojców Cystersów biskupa krakowskiego Wincentego Kadłubka, a dąb Czesław dla upamiętnienia osoby biskupa kieleckiego Czesława Kaczmarskiego, żyjącego w latach 1895-1963, który przyczynił się do powrotu po II Wojnie Światowej Cystersów do Jędrzejowa. Za jego zgodą Cystersi odzyskali jędrzejowski klasztor przejmując parafię 23 września 1945 roku.

Po poświęceniu posadzonych dębów w Sanktuarium Błogosławionego Wincentego Kadłubka odbyła się msza święta pod przewodnictwem ks. biskupa Jana Piotrowskiego w intencji Ojczyzny, mieszkańców Jędrzejowa i leśników.

Uroczystość uświetniły sztandary leśników i szkół, a oprawę muzyczną zapewniła Młodzieżowa Orkiestra Dęta działająca przy Centrum Kultury w Jędrzejowie.

Leśna pamięć – obeliski i drzewa

Obelisk na stulecie niepodległości Nadleśnictwo Zwolen

20 września na terenie Nadleśnictwa Zwolen odsłonięty został obelisk upamiętniający stulecie odzyskania niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej. To wyraz pamięci o pokoleniach rodaków, szczególnie leśników, którzy walczyli o wolność naszej Ojczyzny.

„Czcząc pamięć bohaterów
Czynu niepodległościowego
Wdzięczni za wolną Ojczyznę”
Leśnicy

Napis o takiej treści pod wizerunkiem orzełka strzeleckiego, protoplasty orzełka legionowego widnieje na obelisku upamiętniającym stulecie odzyskania niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej odsłoniętym przy siedzibie Nadleśnictwa Zwolen, na Ziemi Jana Kochanowskiego. Na uroczystości obecny był Andrzej Konieczny, dyrektor generalny Lasów Państwowych oraz wielu gości z instytucji i organizacji współpracujących z nadleśnictwem i RDLP oraz leśników. Gości powitał gospodarz miejsca nadleśniczy Sławomir Okoń. Odsłonięcie poprzedziła msza św. polowa w intencji ojczyzny celebrowana przez miejscowych księży i duszpasterzy leśników pod przewodnictwem ks. Roberta Kuropieski. Po odsłonięciu i wystąpieniach piosł Dariusza Bąka i dyrektora Andrzeja Koniecznego, złożono kwiaty przy obelisku. Dla uczczenia 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości posadzony został też dąb – potomek dębu Bartka, najstawniejszego pomnika przyrody w Polsce.

O udziale leśników w czynie niepodległościowych opowiedział Piotr Kacprzak, zastępca dyrektora RDLP w Radomiu, wspominając pracowników Lasów Państwowych, którzy swój los powierzyli Ojczyźnie. W programie artystycznym wystąpiła młodzież z Liceum Ogólnokształcącego i Niepublicznego Gimnazjum prezentując program „Ojczyźnie” oraz Zespół Wokalny Domu Kultury w Zwoleniu.

Na zakończenie Andrzej Matysiak, dyrektor RDLP w Radomiu podsumował spotkanie i podziękował uczestnikom za przybycie, a Nadleśnictwu Zwolen za uczczenie 100-lecia niepodległości. Przytoczył słowa prymasa Stefana Wyszyńskiego: „Gdy gaśnie pamięć ludzka, dalej mówią kamienie”.

Leśna pamięć – obeliski i drzewa

100 lat Nadleśnictwa Kielce, 100 lat Niepodległej

100-lecie odzyskania przez Polskę Niepodległości zbiegło się z rocznicą 100-lecia utworzenia Nadleśnictwa Kielce. Obchody upamiętniające te dwa ważne wydarzenia odbyły się 25 października. Uroczystość rozpoczęła się mszą świętą w Klasztorze Pallotynów na Karczówce celebrowaną przez duszpasterzy leśników i ks. Jana Oleszko, rektora klasztoru pod przewodnictwem ks. prał. Franciszka Beraka. Po mszy uczestnicy złożyli kwiaty pod pomnikiem powstańców styczniowych na Karczówce. Główne obchody odbyły się przy siedzibie nadleśnictwa. W uroczystości udział wzięła Agata Wojtyszek, wojewoda świętokrzyski oraz wielu gości z instytucji i organizacji współpracujących z nadleśnictwem i RDLP oraz leśników.

Przy siedzibie Nadleśnictwa Kielce został odsłonięty obelisk z tablicą o treści:

Naszym Poprzednikom,
którzy przez dziesięciolecia chronili i dbali o tutejsze lasy,
gospodarując w nich dla dobra kraju, regionu, społeczeństwa i ochrony przyrody.

Leśnicy i pracownicy Nadleśnictwa Kielce
w 100-lecie odzyskania niepodległości
i 100-lecie utworzenia Nadleśnictwa Kielce

Po odsłonięciu i poświęceniu obelisku złożono kwiaty oraz został posadzony Dąb Pamięci. Dąb posadzony dla uczczenia setnej rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości i setnej rocznicy utworzenia Nadleśnictwa Kielce został pobłogosławiony przez Papieża Franciszka w maju tego roku.

Nadleśniczy Robert Płaski w swoim wystąpieniu przybliżył uczestnikom 100-letnią historię nadleśnictwa oraz instytucji podziękował Dyrektorom i swoim poprzednikom za nową siedzibę, oddaną do użytku w 2007 roku, pracownikom za sumienną i rzetelną pracę, zaangażowanie w wypełnianie obowiązków służbowych, zaproszonym gościom zaś za dotychczasową współpracę i profesjonalizm tak ważne w nadleśnictwie, które funkcjonuje w otoczeniu Miasta Kielce.

W programie artystycznym wystąpiła młodzież ze Szkoły Podstawowej w Małogoszczu, laureaci Konkursu Piosenki Patriotycznej, który odbył się podczas Festynu "Leśną drogą ku Wolności". Wystąpienie zostało przygotowane pod opieką nauczycielki Urszuli Frączek.

Wykus i ProPatria dla RDLP w Radomiu

17 czerwca w ramach uroczystości na Wykusie w opactwie oo. Cystersów w Wąchocku miało miejsce wręczenie medali Pro Patria. Wśród uhonorowanych znalazła się Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu oraz Piotr Fitas, nadleśniczy Nadleśnictwa Suchedniów.

Medal „Pro Patria” to polskie odznaczenie cywilne nadawane przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na podstawie udokumentowanego wniosku naczelnych władz organizacji kombatanckich i ofiar represji, a także organów administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego i powiatowego oraz polskich placówek dyplomatycznych i attachatów wojskowych.

Leśnicy zostali wyróżnieni „za szczególne zasługi w kultywowaniu pamięci o walce o niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej” oraz coroczną współorganizację uroczystości na Wykusie, wspieranie środowisk kombatanckich, a także popularyzowanie wiedzy o polskim państwie podziemnym.

Rangę uroczystości podniosły poczty sztandarowe, w tym grupa reprezentacyjna Służby Leśnej ze sztandarem radomskiej dyrekcji Lasów Państwowych, Apel Poległych oraz złożenie kwiatów pod pomnikiem płk. „Ponurego” w Wąchocku.

W tym dniu uroczystościom towarzyszyły także inne wydarzenia tj.: prelekcje, defilada pod pomnik płk. „Ponurego” w Wąchocku oraz inscenizacja historyczna przy klasztorze oo. Cystersów upamiętniająca „Ostatnią walkę „Ponurego”.

Wykus i ProPatria dla RDLP w Radomiu

Leśnicy obecni byli także na innych uroczystościach na Wykusie. W tym roku rozpoczęły się one od rajdu rowerowego, który po raz pierwszy został zorganizowany dla upamiętnienia tych wydarzeń. Były medale oraz puchary dla najstarszego oraz najmłodszego uczestnika rajdu, które wręczył nadleśniczy Nadleśnictwa Suchedniów Piotr Fitas oraz wyróżnienia za najciekawszy sposób prezentacji barw biało-czerwonych.

Posadzono także dąb – potomka słynnego pomnika przyrody dąb Bartek dla uczczenia 100-nej rocznicy odzyskania Niepodległości w hołdzie żołnierzom „Ponurego” i „Nurta”.

Następnie uczestnicy rajdu udali się na polanę na Wykusie, która znów ożyła w duchu etosu Armii Krajowej. Uroczystości zostały zorganizowane przez Środowisko Świętokrzyskich Zgrupowań Partyzanckich Armii Krajowej Ponury-Nurt oraz Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej Obwód Świętokrzyski przy wsparciu innych instytucji i organizacji, w tym nadleśnictw: Suchedniów, Skarżysko, Starachowice i Zagnańsk.

Patronat Narodowy nad wydarzeniem objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda. Na historyczną polanę przybyli

parlamentarzyści, przedstawiciele instytucji rządowych, samorządowych, służb mundurowych, środowisk kombatanckich, strzelców, harcerzy, grup rekonstrukcyjnych i szkół oraz społeczność lokalna. Tradycyjnie w uroczystościach wzięli udział leśnicy, w tym Marek Szary, zastępca dyrektora ds. ekonomicznych i rozwoju naszej dyrekcji oraz leśnicy z terenu nadleśnictw RDLP w Radomiu.

Wśród kilkudziesięciu pocztów sztandarowych była delegacja pracowników z Nadleśnictwa Suchedniów ze sztandarem radomskiej dyrekcji LP. Zakończeniem uroczystości było wręczenie Policyjnej Odznaki Zastługi im. Jana Piwnika „Ponurego” oraz Apel Poległych oraz złożenie kwiatów przy kapliczce partyzanckiej.